

**KIRJEITÄ
VAPAUELLE**

AMNESTY
INTERNATIONAL

KOULUJEN KIRJEMARATON 2021

OPPILAAN MATERIAALI

Viesteissä on voimaa. Yhdessä olemme vahvoja.

SISÄLLYSLUETTELO

HENKILÖT..... 3

Janna Jihad	4
Mikita Zatarou.....	5

IHMISOIKEUDET 6

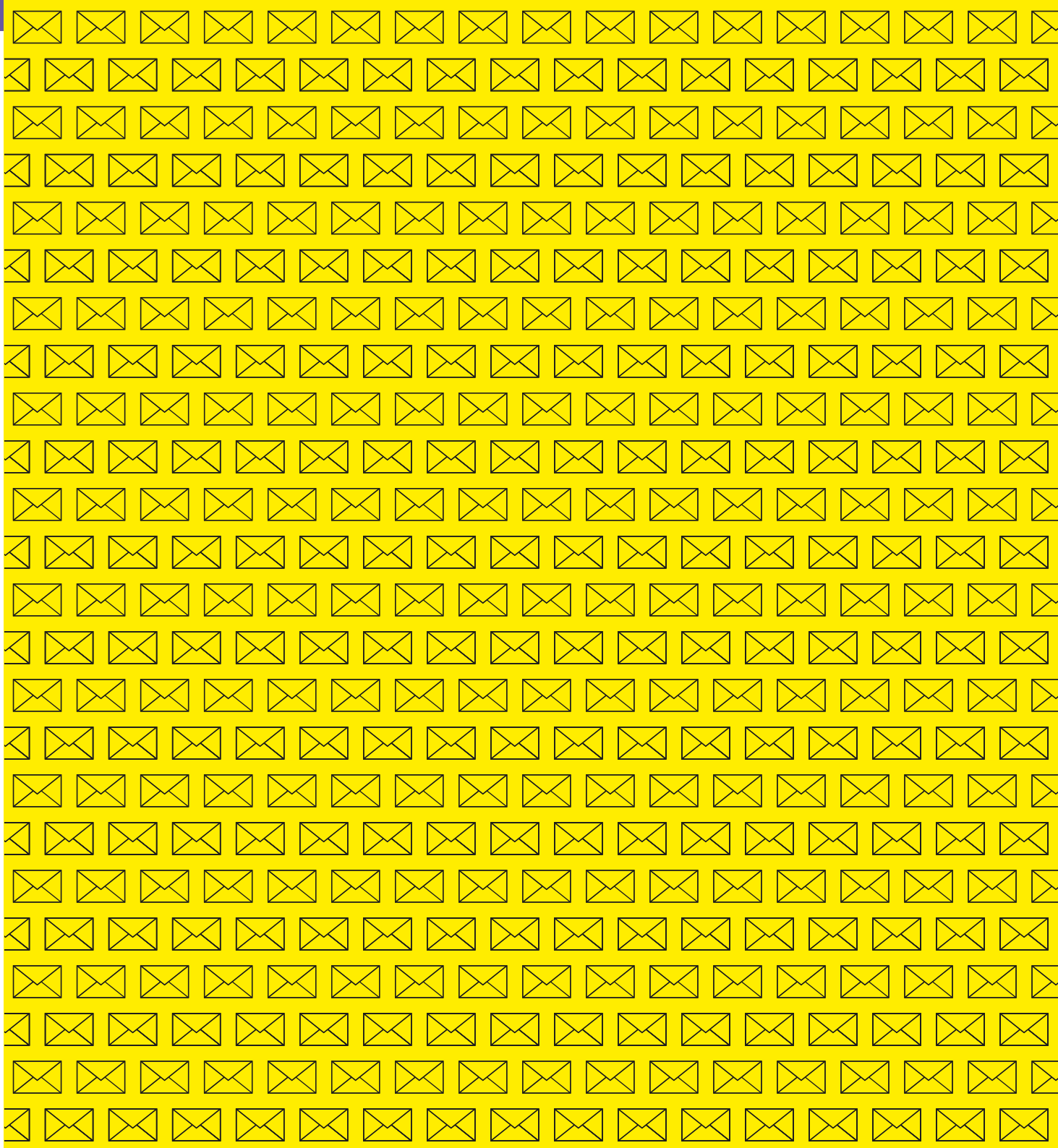
Tiivistelmä YK:n yleismaailmallisesta ihmisoikeusjulistuksesta 7	
Lapsen oikeuksien sopimus lyhennettynä.....	8
Sanan- ja mielipiteenvapaus	10
Rauhanomainen kokoontumis- ja yhdistymisvapaus	11
Syrjinnän kieltö	11
Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin	12
Miehitys.....	13

KIRJEIDEN JA SOLIDAARISUUSVIESTIEN

KIRJOITTAMINEN..... 14

Kirjeen kirjoitusohjeet.....	15
Eritelty esimerkkikirje.....	16
Vetoomuskirje Janna Jihadin puolesta.....	17
Vetoomuskirje Mikita Zataroun puolesta	18
Solidaarisuusviestiohjeet	19
Solidaarisuusviesti Janna Jihadille	20
Solidaarisuusviesti Mikita Zataroulle.....	21

SANASTO SUOMI – ENGLANTI..... 22

A close-up photograph of a person's hand holding a blue pen, poised to write on a document. The document features faint architectural drawings, including lines and rectangular shapes. The entire image is overlaid with a semi-transparent blue filter. In the center, there is a bright orange rectangular box containing the word "HENKILÖT" in white, bold, sans-serif capital letters.

HENKILÖT

JANNA JIHAD

”JANNA ON IHMISOIKEUSPUOLUSTAJA, MUTTA MYÖS LAPSI, JOKA TOIVOO ITSELLEEN JA MUILLE PALESTIINALAISILLE LAPSILLE NORMAALIA, TURVALLISTA LAPSUUTTA.”

Janna Jihad on 15-vuotias ja haluaisi elää ihan tavallista lapsen elämää. ”Toivoisin, että voisimme pelata ystäväni kanssa jalkapalloa ilman, että kyynelkaasupanoksia sataa niskaamme”, hän sanoo. Mutta Jannan koti on pienessä Nabi Salehin kylässä Israelin armeijan miehittämän Länsirannan alueella. Elämä armeijan vallan alla on kaikkea muuta kuin normaalia lapsen arkea, sillä miehitettyjen alueiden palestiinalaisten hallintaan sovelletaan julmaa sotilaslainsäädäntöä. Armeija valvoo ja rajoittaa heidän elämäänsä monin tavoin.

Israelin armeija sortaa palestiinalaisia tekemällä esimerkiksi öisiä kotietsintöjä, hajottamalla taloja ja joskus myös kyläkouluja. Usein lapsia ja alaikäisiäkin pidätetään ja rauhanomaisia mielenosoituksia hajoitetaan voimakeinoin. Raja-aidat ja tarkastuspisteet vaikeuttavat matkustamista töihin ja kouluun, koska lyhyeenkin matkaan saattaa kulua tunteja. Sairaalaan pääsy on joskus liki mahdotonta. Monet lapset altistuvat väkivallalle ja

traumatisoiville kokemuksille.

Vuonna 2009, Jannan ollessa kolmevuotias, hänen yhteisönsä alkoi pitää viikoittaisia rauhanomaisia mielenosoituksia Israelin miehitystä vastaan. Mielenosoituksiin vastattiin väkivallalla. Kun Janna oli seitsemänvuotias, Israelin armeija surmasi hänen setänsä. Janna alkoi tallentaa äitinsä puhelimella tapahtumia ympärillään tuodakseen maailman tietoon, miten Israelin armeija kohtelee häntä ja hänen yhteisöään. 13-vuotiaana Jannasta tuli yksi maailman nuorimmista lehdistökortin omistavista toimittajista. Nykyisin hän dokumentoi armeijan tekemiä ihmisoikeusloukkauksia ja jakaa tallenteita sosiaalisessa mediassa. Jannan videot ovat keränneet satoja tuhansia katsojia ympäri maailmaa.

Israel on sitoutunut YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, mutta se ei ulota sopimuksen takaamaa suojelua Länsirannan palestiinalaislapsiin. Vastaavasti samalla alueella, Israelin

laittomissa siirtokunnissa asuvien israelilaislasten oikeuksia kunnioitetaan.

Israelin viranomaiset eivät pidä Jannan toiminnasta. Häntä on useasti ahdisteltu ja uhattu jopa tappaa, ja häntä kohtaan on järjestetty uhkailevia mustamaalauskampanjoita. Janna joutuu jatkuvasti pelkäämään fyysistä väkivaltaa ja kidutusta, yhteisönsä kohdistuvia rangaistustoimenpiteitä tai joutumista epäoikeudenmukaiseen sotilas-tuomioistuimeen. Janna on ihmisoikeuspuolustaja, mutta myös lapsi, joka toivoo itselleen ja muille palestiinalaisille lapsille normaalia, turvallista lapsuutta. Israelin armeijan sorron alla hänen oikeutensa ilmaisunvapauteen, rauhanomaiseen kokoontumiseen ja koulutukseen ovat kuitenkin jatkuvasti uhattuna.

Janna ei aio luovuttaa. Ei ennen kuin syrjintä palestiinalaisia kohtaan saadaan loppumaan.

MIKITA ZALATAROU

**”MIKITAA ON PIDETTY
ERISTYSSSELLISSÄ, EIKÄ HÄN
OLE SAANUT TAVATA VIERAITA
TAI VASTAANOTTA A PAKETTEJA.
OIKEUDENKÄYNNISSÄ MIKITAA
KUULUSTELTIIN ILMAN
ASIANAJAJAA
TAI AIKUISEN LÄSNÄOLOA.”**

Mikita Zalatarou on 17-vuotias nuori Valko-Venäjältä. Hän oli aiemmin tavallinen teini-ikäinen, joka piti Minecraftin pelaamisesta ja rap-musiikista. Nyt hänet on syösty maailmaan, joka on pahempi kuin hänen rakastamansa videopelin karmea Nether.

Kaikki alkoi hänen isänsä mukaan viime vuoden elokuussa, kun tuolloin 16-vuotias Mikita oli odottamassa ystäväänsä bussipysäkillä kotikaupunkinsa Homelin keskusaukion lähellä. Aukiolla oli käynnissä rauhanomainen mielenilmaus, jossa vastutettiin edellisenä päivänä käytyjen presidentinvaalien tuloksia. Poliisin lähestyessä mielenilmausta väkijoukko alkoi hajaantua. Joku huusi Mikitalle, että myös hänen kannattaisi paeta, jolloin hän lähti juoksemaan muiden mukana.

Seuraavana päivänä poliisit tulivat Mikitan koti-ovelle ja pidättivät hänet syytettynä polttopullon heittämisestä poliisia kohti. Mikita vietiin tutkintavankeuteen yli kuudeksi kuukaudeksi. Pidätyksen ja tutkintavankeuden aikana poliisi pahoinpiteli ja kidutti Mikitaa. Häntä esimerkiksi lyötiin sähköpampulla. Epilepsiaa sairastavaa Mikitaa on pidetty eristysseurassa, eikä hän ole saanut tavata vieraita tai vastaanottaa paketteja. Oikeudenkäynnissä Mikitaa kuulusteltiin ilman asianajajaa tai aikuisen läsnäoloa.

Mikita tuomittiin väkivaltaisen mellakan järjestämisestä ja laittomasta räjähteiden käytöstä mielenosoituksen yhteydessä. Tapahtumapaikalla kuvattu videomateriaali ei kuitenkaan näytä Mikitan syyllystyneen väkivaltaisuuksiin, eikä media ei ole raportoinut levottomuuksista tapahtumapaikalla. Tästä huolimatta Mikita tuomittiin viideksi vuodeksi nuorisovankilaan.

IHMISOIKEUDET

TIIVISTELMÄ YK:N YLEISMAAILMALLISESTA IHMISOIKEUSJULISTUKSESTA

KANSALAIISOIKEUDET JA -VAPAUDET

Oikeus elämään, vapaus kidutuksesta ja orjuudesta, mielipiteen- ja uskonnonvapaus, oikeus syrjimättömyyteen.

1. Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan
2. Syrjinnän kieltö
3. Oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen
4. Orjuuden ja pakotyön kieltö
5. Kidutuksen kieltö
15. Oikeus kansalaisuuteen

LAILLISET OIKEUDET

Syyttömyys, kunnes toisin todistetaan, oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja kieltö tulla pidätetyksi mielivaltaisesti, vangita tai ajaa maanpakoon.

6. Oikeus tulla tunnustetuksi henkilönä
7. Tasavertaisuus lain edessä
8. Oikeus hyvitykseen, mikäli oikeuksia on loukattu
9. Kieltö pidättää tai vangita mielivaltaisesti, tai ajaa maanpakoon
10. Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin
11. Syytön kunnes laillisessa oikeudenkäynnissä toisin todistetaan
14. Oikeus turvapaikkaan

SOSIAALISET OIKEUDET

Oikeus opetukseen, oikeus perustaa perhe, oikeus terveydenhuoltoon ja vapaa-aikaan.

12. Oikeus yksityis- ja perhe-elämän suojaan
13. Oikeus liikkua vapaasti ja valita asuinpaikka valtion sisällä
16. Oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe
24. Oikeus lepoon ja vapaa-aikaan
26. Oikeus opetukseen

TALOUDELLISET OIKEUDET

Oikeus omaisuuteen, työhön, asuntoon ja riittävään elintasoon.

17. Oikeus omaisuuteen
22. Oikeus sosiaaliturvaan
23. Oikeus työhön
25. Oikeus riittävään elintasoon

POLIITTISET OIKEUDET

Oikeus osallistua poliittiseen päätöksentekoon ja oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen.

18. Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus
19. Oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen
20. Oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen
21. Oikeus osallistua julkiseen toimintaan ja poliittiseen päätöksentekoon

SIVISTYKSELLISET OIKEUDET

Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään.

27. Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään
28. Oikeus kansainväliseen järjestykseen, jonka puitteissa nämä oikeudet ja velvollisuudet voivat toteutua
29. Velvollisuus kunnioittaa muiden oikeuksia
30. Mitään näitä julistuksessa mainittuja oikeuksia ei saa ottaa pois

LAPSEN OIKEUKSIEN SOPIMUS LYHENNETTYNÄ

Lähde: Unicef ¹

- Jokainen alle 18-vuotias on lapsi.
- Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Lasta ei saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiensa ulkonäön, alkuperän, mielipiteiden tai muiden ominaisuuksien vuoksi.
- Lasta koskevissa päätöksissä on aina ensisijaisesti harkittava lapsen etu.
- Valtion on toteutettava Lapsen oikeuksien sopimuksen määräämät oikeudet.
- Valtion on kunnioitettava vanhempien tai muiden lapsen huoltajien vastuuta, oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen kasvatuksessa.
- Jokaisella lapsella on oikeus elämään. Valtion on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen henkiinjäämiselle ja kehitykselle.
- Jokainen lapsi on rekisteröitävä heti syntymän jälkeen. Syntyneellä lapsella on oikeus nimeen ja kansalaisuuteen sekä, mikäli mahdollista, oikeus tuntea vanhempansa ja olla heidän hoidettavanaan.
- Lapsella on oikeus säilyttää henkilöllisyytensä, kansalaisuutensa, nimensä ja sukulaissuhteensa.
- Lapsella on lähtökohtaisesti oikeus elää vanhempiensa kanssa, jos hänellä on hyvä ja turvallista olla heidän kanssaan. Vanhemmistaan erossa asuvalla lapsella on oikeus tavata ja pitää säännöllisesti yhteyttä kumpankin vanhempaansa. Tapaaminen voidaan estää, jos se on lapsen edun vastaista.
- Jos lapsi ja hänen vanhempansa joutuvat eri valtioihin, on valtion velvollisuus käsitellä hakemus perheen jälleenyhdistämiseksi myönteisesti ja viivyttämättä.
- Valtioiden on estettävä lasten laittomat kuljetukset maasta.
- Lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.
- Lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä, kunhan ne eivät loukkaa muiden oikeuksia. Lapsella on oikeus saada tietoa.
- Lapsella on oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen. Valtion tulee kunnioittaa vanhempien lapselle antamaa ohjausta tämän oikeuden käyttämisessä.
- Lapsilla on oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä.
- Lapsella on oikeus yksityisyyteen, kotirauhaan ja kirjesalaisuuteen. Hänen kunniaansa tai mainettaan ei saa halventaa.
- Lapsella on oikeus saada tietoa esim. television, radion ja lehtien välityksellä. Valtiolla on velvollisuus rohkaista tiedotusvälineitä tuottamaan lapsen hyvinvointia ja kehitystä tukevaa aineistoa. Lasta tulee suojella hänen hyvinvointinsa kannalta vahingolliselta aineistolta.
- Vanhemmilla on ensisijainen ja yhteinen vastuu lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä lapsen edun mukaisesti. Valtion on tuettava vanhempia lasten kasvatuksessa.
- Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä.
- Lapsella, joka ei voi elää perheensä kanssa, on oikeus saada valtiolta erityistä suojelua ja tukea. Tällöin on kiinnitettävä huomiota lapsen kasvatuksen jatkuvuuteen sekä lapsen etniseen, uskonnolliseen ja kielelliseen taustaan.
- Lapsi voidaan adoptoida, jos se on lapsen kannalta paras vaihtoehto.

¹ <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-lyhennettyna/>

1. Valtion tulee suojella pakolaislapsia ja huolehtia heidän tässä sopimuksessakin lueteltujen oikeuksiensa toteutumisesta.
2. Vammaisen lapsen erityistarpeet tulee huomioida ja hänen tulee saada nauttia täysipainoisesta ja hyvästä elämästä.
3. Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa.
4. Kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen hoito ja sijoituksen perusteet tulee tarkistaa ajoittain.
5. Lapsella on oikeus sosiaaliturvaan.
6. Lapsella on oikeus hänen ruumiillisen, henkisen, hengellisen, moraalisen ja sosiaalisen kehityksensä kannalta riittävään elintasoon.
7. Lapsella on oikeus käydä ilmaiseksi peruskoulua. Valtion on edistettävä toisen asteen koulutusta ja opinto-ohjausta sekä ehkäistävä koulunkäynnin keskeyttämistä.
8. Koulutuksen tulee pyrkiä kehittämään lapsen kasvua täyteen mittaansa. Koulutuksen tulee edistää ihmisoikeuksien, lapsen vanhempien sekä oman ja muiden kulttuurien kunnioittamista.
9. Vähemmistöryhmään tai alkuperäiskansaansa kuuluvalla lapsella on oikeus omaan kulttuuriin, uskontoon ja kieleen.
10. Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään.
11. Lapsella ei saa teettää työtä, joka haittaa hänen opintojaan tai vahingoittaa hänen terveyttään tai kehitystään.
12. Lasta on suojeltava huumeidenkäytöltä.
13. Lasta on suojeltava kaikenlaiselta seksuaaliselta hyväksikäytöltä.
14. Valtioiden on estettävä lapsikauppa.

Artiklat 34. ja 35.: [kts. lisäpöytäkirja koskien lapsikauppaa ja lasten hyväksikäyttöä prostituutiossa ja pornografiassa](#)
36. Lasta on suojeltava kaikelta hyväksikäytöltä.
37. Lasta ei saa kiduttaa. Lasta ei saa rankaista julmalla tai halventavalla tavalla. Lapsen vapauden riistoa saa käyttää vasta viimeisenä keinona ja tällöin lasta on kohdeltava inhimillisesti ja hänen ikänsä huomioiden.
38. Alle 18-vuotiasta ei saa värvätä armeijaan eikä hän saa osallistua sodankäyntiin. Aseellisissa selkkauksissa on suojeltava lapsia. (Ikäraja nostettu lisäpöytäkirjassa viidestätoista kahdeksaantoista vuoteen.)

Artikla 38: [kts. lisäpöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin konflikteihin](#)
39. Väärinkäytösten uhriksi joutunutta lasta on autettava toipumaan ja hänen sopeutumistaan yhteiskuntaan on edistettävä.
40. Lakia rikkonutta tai siitä epäiltyä lasta on kohdeltava hänen ihmisarvoaan kunnioittaen ja hänen ikänsä huomioon ottaen.
41. Jos valtion kansallinen lainsäädäntö turvaa lapselle paremmat oikeudet kuin tämä sopimus, sitä on noudatettava.
42. Valtion tulee huolehtia, että kaikki kansalaiset tuntevat lapsen oikeudet.
43. Tämän sopimuksen noudattamista valvoo YK:n lapsen oikeuksien komitea.
44. Valtioilla on velvollisuus raportoida säännöllisesti lapsen oikeuksien toteutumisesta.
45. Erityisjärjestöillä, UNICEF:illä ja muilla YK:n elimillä on oikeus ja velvollisuus arvioida ja edistää sopimuksen täytäntöönpanoa.
46. – 54. Nämä artiklat koskevat sopimukseen liittymistä, sen voimaantuloa ja muutoksia.

SANAN- JA MIELIPITEENVAPAAUS

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 19.

Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus suojelee oikeutta sanan- ja mielipiteenvapauteen. Sanan- ja mielipiteenvapaus takaa meille kaikille oikeuden pitää mielipiteitä ja ilmaista niitä vapaasti, ilman valtion puuttumista. Tähän vapauteen kuuluu oikeus ilmaista mielipiteitä mielenosoituksissa tai kirjoitusten, median, internetin tai taiteen avulla. Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeä oikeus kaikissa yhteiskunnissa. Tarvitsemme ajatusten vapaata vaihtoa, jotta mahdollisimman monet näkemykset tulevat kuulluiksi. Jos sanan- ja ilmaisunvapautta rajoite-

taan, se vaikuttaa siihen, miten paljon saamme tärkeää tietoa ja miten oikeuksiamme kunnioitetaan. Ilman tätä oikeutta myös muita ihmisoikeuksia on vaikeampi puolustaa.

Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeää myös meille jokaiselle yksilöinä. Mielipiteemme ja ajatuksemme tekevät meistä ihmisiä. Jos ihmisiä estetään ilmaisemasta itseään, myös heidän persoonallisuutensa ilmaiseminen kielletään.

Ihmisoikeussopimukset sallivat rajoittaa sananvapautta vain rajatuissa tapauksissa. Useissa maissa esimerkiksi rasistinen tai muuten syrjivä puhe on laissa kielletty. Sananvapautta saa rajoittaa vain sellaisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä. Välttämättömiä syitä voivat olla esimerkiksi ihmisten tai ihmisryhmien suojeleminen, kansallinen turvallisuus, yleinen järjestys, kansanterveys tai moraali.

Sanan- ja mielipiteenvapaus on taattu myös seuraavissa sopimuksissa:

- YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 19. artikla
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 13. artikla

RAUHANOMAINEN KOKOONTUMIS- JA YHDISTYMISVAPAAUS

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 20.

1. *Kaikilla on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen.*
2. *Ketään ei saa pakottaa liittymään mihinkään yhdistykseen.*

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus takaa meille jokaiselle oikeuden kokoontua ja muodostaa yhdistyksiä. Rauhanomainen kokoontumisvapaus tarkoittaa oikeutta kokoontua yhteen julkisilla paikoilla yhteisellä asialla. Kokoontumiset voivat olla esimerkiksi kokouksia, lakkoja tai mielenilmauksia. Oikeus tarkoittaa sitä, että henkilöllä on oikeus kokoontua rauhanomaisesti

muiden kanssa ilman, että hänen tarvitsee pelätä pidätystä tai poliisin häirintää. Viranomaisilla on velvollisuus helpottaa rauhanomaisten kokoontumisten järjestämistä ja poliisin täytyy taata sekä mielenosoituksen osallistujien että yleisön turvallisuus.

Oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

- YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 21. artikla
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 15. artikla

SYRJINNÄN KIELTO

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 2.

Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta.

Meillä jokaisella on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun. Tämä tarkoittaa, että meillä kaikilla on oikeus kaikkiin ihmisoikeuksiin riippumatta siitä, miltä näytämme, mistä tulemme, mitä puhumme, teemme tai ajattelemme tai ketä rakastamme. Ketään ei saa syrjiä mistään henkilöön perustuvasta syystä. Syrjinnän kieltä tarkoittaa, että valtiolla on vastuu varmistaa, etteivät sen toimet suoraan tai välillisesti syrji mitään tiettyä

ihmisryhmää tai aiheuta ihmisille enemmän haittaa kuin muille. Syrjinnän vastakohta on yhdenvertaisuus. Se tarkoittaa, että oikeuksien toteutumisesta on tärkeää huomioida jokaisen yksilön lähtökohdat ja niiden tuomat mahdollisuudet tai rajoitukset liittyen oikeuksien käyttöön. Syrjityssä asemassa olevaa yksilöä tai ryhmää voidaan auttaa erityistoimin, jotta he voisivat käyttää oikeuksiaan samalla tavalla kuin muut.

Syrjinnän kieltä on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

- YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 26. artikla
- YK:n taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia koskeva yleissopimus 2. artikla
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 2. artikla

OIKEUS OIKEUDENMUKAISEEN OIKEUDENKÄYNTIIN

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 10.

Jokaisella on täysin tasa-arvoisesti oikeus siihen, että häntä oikeudenmukaisesti ja julkisesti kuullaan riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan määrittäessä tai häntä vastaan nostettua rikossyytettä selvitettäessä.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 11.

1. Jokaisen rikollisesta teosta syytteessä olevan henkilön edellytetään olevan syytön siihen asti kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti todistettu julkisessa oikeudenkäynnissä, jossa hänelle turvataan kaikki hänen puolustustaan varten tarpeelliset takeet.

2. Ketään ei pidä tuomita rangaistavaksi teoista tai laiminlyönneistä, jotka eivät kansallisen tai kansainvälisen oikeuden mukaan olleet rikollisia tekohetkellä. Myöskään ei pidä tuomita ankarampaan rangaistukseen, kuin mikä oli sovellettavissa rangaistavan teon suoritushetkellä.

Meillä jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, olemme sitten rikoksen uhreja tai sen tekemisestä epäiltyjä. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin tarkoitus on taata oikeudenmukainen ja julkinen kuuleminen riippumattomassa ja itsenäisessä tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin tarkoitus on varmistaa, ettei syytöntä henkilöä tuomita. Uhkailu, kiristys tai väkivalta eivät kuulu oikeudenmukaiseen oikeusprosessiin. Myös todistusaineisto tulee hankkia reilulla ja läpinäkyvällä tavalla. Oikeudenkäynnin tuomarin, maallikotuomareiden tai muiden viranomaisten tulee olla puolueettomia. Oikeudenkäynnin tulee tapah-

tua kohtuullisessa ajassa ja sen osapuolille tulee taata mahdollisuus esittää todisteita. Oikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä lähdetään myös siitä olettamasta, että henkilö on syytön, ellei toisin todisteta. Syytetyllä on myös oikeus saada oikeusapua, mikäli varallisuustilanne estää yksityisen oikeudellisen avustajan hankkimisen. Ei ole merkitystä syytetäänkö henkilöä myymälävarkaudesta vai murhasta – jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

- YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 9. artikla
- YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 40. artikla

MIEHITYS

Haagin yleissopimus, joka koskee maasodan lakeja ja tapoja, Liite yleissopimukseen: Maasodan lakeja ja tapoja koskeva ohjesääntö, 42. artikla

Aluetta pidetään vallattuna, kun se tosiasiallisesti on vihollisarmeijan vallanalaisena.

Valtaus ulottuu ainoastaan niihin alueisiin, missä tämä valtaoikeus on voimassa ja sitä voidaan käyttää.

Valtaus eli miehitys tarkoittaa tilannetta, jossa jokin valtio ottaa toisen valtion (osan tai kokonaan) hallintaansa. Miehityksiä on historiassa tapahtunut useita osana sodankäyntiä, mutta myös rauhanaikana. Miehityksellä ei tarkoiteta kuitenkaan sitä, että miehittävä valtio liittäisi toisen valtion osia itseensä. Miehitykset ovat yleensä väliaikaisia ja ne päättyvät miehittävän valtion vetäytymiseen alueelta tai rauhansopimukseen, jossa sovitaan rauhan ehdoista. Rauhan ehtoihin voi kuulua myös miehitettyjen alueiden liittämistä osaksi toista valtiota.

Kansainväliset sopimukset sodankäynnin säännöistä ja siviilien suojelemisesta vaativat miehittävää valtiota kunnioittamaan miehitetyn alueen ihmisten oikeuksia. Myös miehitetyn alueen siviilien kunniaa, perheoikeuksia, tapoja ja uskontoa on kunnioitettava. Heitä on kohdeltava inhimillisesti sekä suojeltava kaikilta väkivallan teoilta tai uhkauksilta. Oikeuksia saa rajoittaa vain tilapäisesti, jos ne ovat uhka valtion turvallisuudelle.

Miehittäjällä ei ole oikeutta siirtää alueen ihmisiä muualle tai tuoda oman valtionsa ihmisiä asumaan miehitetylle alueelle. Miehitetyn alueen asukkailla sekä ulkomaalaisilla on kuitenkin oikeus poistua maasta niin halutessaan. Miehittäjä ei myöskään saa kollektiivisesti rangaista alueen siviiliväestöä yksittäisten ihmisten tai ryhmien tekemistä väkivaltaisuuksista.

Tärkeimmät sodan säännöt

- Siviilit, lääkintähenkilökunta, avustustyöntekijät, haavoittuneet tai antautuneet taistelijat ja muut, jotka eivät osallistu vihollisuuksiin, ovat suojeltuja.
- Hyökkäysten kohdistaminen siviileihin on sotarikos.
- Siviileillä on oikeus tulla suojelluksi sodan vaaroilta ja saada tarvitsemaansa apua.
- On tehtävä kaikki mahdollinen, jotta välttyttäisiin siviilien vahingoittumiselta ja heidän kotiensä tuhoamiselta. Siviilien eloonjäämisen kannalta välttämättömien kohteiden, kuten vesilaitosten ja viljan, tuhoaminen on kielletty.
- Kaikilla sairailta ja haavoittuneilla on oikeus saada hoitoa riippumatta siitä, kenen puolella he ovat.
- Humanitaarisessa roolissa toimivaa lääkintähenkilökuntaa, sairaankuljetusajoneuvoja ja sairaaloita vastaan ei saa hyökätä.
- Vankien kidutus ja halventava kohtelu on kielletty.
- Vangituilla on oikeus ruokaan ja veteen, ja heidän tulee saada olla yhteydessä läheistensä kanssa.
- Sodassa sallittuja aseita ja taktiikoita on rajoitettu, jotta välttytään tarpeettomalta kärsimykseltä.
- Aseellisen selkkauksen yhteydessä tapahtuva raiskaus ja muu seksuaalinen väkivalta on kielletty.

Lähde: SPR Sodassakin on säännöt -oppimateriaali ²

2 Suomen Punaisen Ristin Sodassakin on säännöt -oppimateriaali: <https://www.sproppimateriaalit.fi/>

A photograph of two people from behind, holding up bunches of white daisies. They are standing in front of a multi-story building with many windows. The image has a blue tint. Overlaid on the image is a blue banner with white text.

KIRJEET JA SOLIDAAARISUUSVIESTIT

KIRJEEN KIRJOITUSOHJEET

Kirjeiden kirjoittamista helpottamaan olemme koonneet seuraavat ohjeet. Ohjeita ei kuitenkaan tule tuijottaa liikaa. Tärkeintä on, että kirjoitat kirjeen tavalla, joka sinulle itsellesi tuntuu luonnollisimmalta. Persoonallisilla viesteillä on usein suurin vaikutus. **Huomioikaa, että kirjeissä tulee käyttää asiallista ja kunnioittavaa kieltä.**

Näin kirjoitat vaikuttavan ja vetoavan kirjeen ihmisoikeuksien puolesta:

1. Tuo kirjeessäsi esille:

- Kenen puolesta kirje kirjoitetaan?
- Mitä hänelle on tapahtunut?
- Miksi tapahtunut on loukannut hänen ihmisoikeuksiaan?
- Mitä vaadit tilanteen muuttamiseksi?

2. **Käytä kirjeessäsi kunnioittavaa ja rauhallista sävyä.** Ihmisoikeusloukkaukset tuntuvat usein järjettömiltä, mutta haluamme, että meidät otetaan vakavasti. Kirjoita kirjeesi sillä oletuksella, että lukija ymmärtää järkipuhetta.

3. **Käytä kirjeissäsi Amnestyn antamia vaarassa olevaan yksilöön tai ryhmään liittyviä ohjeituksia ja tietoja.** Faktat auttavat lukijaa tunnistamaan tapauksen, josta kirjoitat.

4. **Käytä omaa ääntäsi.** Vaatimuksemme vahvistuvat kun useat eri ihmiset esittävät ne omasta näkökulmastaan. Voit sisällyttää viestiisi omaan elämäsi liittyvän viittauksen, kuten ”Kahden lapsen äitinä tiedän...” tai ”Opiskelijana koen, että...” Esitä Amnestyn vaatimukset omien tunteidesi ja sanojesi kautta.

5. **Perustele vaatimuksesi vedoten kansainväliseen oikeuteen,** älä poliittisiin mielipiteisiin. Ihmisoikeudet perustuvat kansainväliseen oikeuteen ja sopimuksiin, sekä niistä juontuviin velvollisuuksiin. Poliittisten väittämien ja argumenttien esittäminen ei ole tehokasta. Päinvastoin, siitä saattaa joskus olla enemmän haittaa kuin hyötyä.

6. **Kirjoita siitä, miten ihmisoikeustilanne voi muuttua paremmaksi.** Voit esimerkiksi viitata sellaisiin kohdemaan perinteisiin, jotka voisivat edesauttaa ihmisoikeuksien toteutusta. Yritä rohkaista lukijaasi tukemaan ihmisoikeuksia.

7. **Ilmaise henkilökohtaista kiinnostusta kirjeesi kohdemaahan.** Jos olet vieraillut kyseisessä maassa tai tutustunut sen kulttuuriin tai historiaan, kerro siitä kirjeessäsi.

8. **Pidä kirjeesi ytimekkäänä.** Suurin osa vetoamuskirjeistä mahtuu yhdelle sivulle. Jopa kahden tai kolmen virkkeen pituinen kirje voi olla hyvin tehokas.

9. **Allekirjoita kirjeesi omalla nimelläsi.** Voit myös kirjoittaa kirjeeseen koulusi nimen ja yhteystiedot, näin kirjeesi on uskottavampi.

10. **Joskus saatat saada vastauksen kirjeeseesi.** Toivomme, että lähetät vastauksesta kopion Amnestylle osoitteeseen: Hietaniemenkatu 7 A, 00100 Helsinki.

ERITELTY ESIMERKKIKIRJE

Tätä esimerkkikirjettä voi käyttää virallisen vetoomuskirjeen mallina.

1. Virallinen titteli ja vastaanottajan osoite
2. Lähettäjän nimi, osoite sekä kirjeen päivämäärä
3. Virallinen tervehdys
4. Johdanto, joka kertoo kirjeen tarkoituksen
5. Kirjoittajan toivomat toimenpiteet ja kirjeen seuraus
6. Tarkka kuvaus toimista, joita tarvitaan toivottujen tavoitteiden saavuttamiseksi
7. Kunnioittava lopputervehdys
8. Allekirjoituksesi – sillä voi olla enemmän vaikutusta kuin arvaatkaan!

1	H.E. Hun Sen Prime Minister Kingdom of Cambodia 2 41 Russian Federation Blv Phnom Penh Cambodia	2	Alex Citizen Street 1 10000 City Country 9 May 2012
3	Dear Prime Minister,		
4	I am writing to express my grave concern regarding the arbitrary arrest and mistreatment of 13 women human rights defenders in Phnom Penh on May 22, 2012.		
5	I respectfully urge the Cambodian government to vacate these convictions and release these 13 women, who have been imprisoned solely for expressing their views and engaging in peaceful assembly.		
6	I call on the Cambodian government to unconditionally release these women immediately. Finally, I ask the Cambodian government to take the necessary steps to protect the fundamental rights to freedom of expression and peaceful assembly in Cambodia.		
	Thank you for your attention to these urgent matters.		
7	Sincerely,		
8	Alex Citizen		

ESIMERKKILAUSEITA:

I am disappointed ...

- Olen pettynyt ...

For me freedom of expression is important because ...

- Minulle ilmaisunvapaus on tärkeää, koska ...

As a young person myself ...

- Nuorena ihmisenä ...

ESIMERKKILAUSEITA:

I feel that the human rights of Janna Jihad are not respected because ...

- Minusta tuntuu, että Janna Jihadin oikeuksia ei kunnioiteta koska ...

VETOOMUSKIRJE JANNA JIHADIN PUOLESTA

Chair, Committee for the Rights of the Child, The Knesset,
Committee for the Rights of the Child,
Kiryat Ben Gurion,
Jerusalem,
Israel 9195016

Sinun nimesi
(Voit kirjoittaa tähän koulusi
osoitteen tai ryhmän)

Hyvä Israelin parlamentin jäsen / Dear Knesset member

1. Kerro jotain, joka tekee kirjeestä henkilökohtaisen. Voit kertoa, miksi olet järkyttynyt tavasta, jolla Janna Jihadia kohdellaan. Voit myös kertoa jotain itsestäsi.
2. Muistuta häntä valtion velvollisuudesta kunnioittaa lapsen oikeuksia, sekä ihmisten oikeutta sanan- ja mielipiteen vapauteen sekä rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen. Voit kertoa miksi Janna Jihadin oikeuksia ei mielestäsi kunnioiteta.
3. Kerro, että vaadit Israelin viranomaisia:

VAATIMUKSET SUOMEKSI

- Lopettamaan Janna Jihadin syrjinnän
- Ulottamaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen määrittelemä suojelu koskemaan myös palestiinalaislapsia miehitettyillä palestiinalaisalueilla

VAATIMUKSET ENGLANNIKSI

- End the discrimination against Janna Jihad
- Extend the protection provided by the Convention on the Rights of the Child to Palestinian children in the Occupied Palestinian Territories

Kunnioittavasti
/ Yours Sincerely,

Nimesi

ESIMERKKILAUSEITA:

I am disappointed ...

– Olen pettynyt ...

As a young person myself ...

– Nuorena ihmisenä ...

ESIMERKKILAUSEITA:

I feel that the human rights of Mikita Zalatarou are not respected because ...

– Minusta tuntuu, että Mikita Zalataroun oikeuksia ei kunnioiteta koska ...

VETOOMUSKIRJE MIKITA ZALATAROUN PUOLESTA

Prosecutor General of the Republic of Belarus
Ul. Internatsionalnaya 22
220030 Minsk
Belarus

Sinun nimesi
(Voit kirjoittaa tähän koulusi
osoitteen tai ryhmän)

Arvoisa yleinen syyttäjä / Dear Prosecutor General

1. Kerro jotain, joka tekee kirjeestä henkilökohtaisen. Voit kertoa, miksi olet järkyttynyt tavasta, jolla Mikita Zalatarouta kohdellaan. Voit myös kertoa jotain itsestäsi.
2. Muistuta häntä valtion velvollisuudesta kunnioittaa lapsen oikeuksia sekä ihmisten oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Voit kertoa miksi Mikita Zalataroun oikeuksia ei mielestäsi kunnioiteta.
3. Kerro, että vaadit Valko-Venäjän viranomaisia:

VAATIMUKSET SUOMEKSI

- Vapauttamaan Mikita Zalataroun
- Takaamaan hänelle uusi, nuoria rikoksentekeijöitä koskevia kansainvälisiä normeja noudattava ja oikeudenmukainen oikeudenkäynti

VAATIMUKSET ENGLANNIKSI

- Release Mikita Zalatarou
- Ensure that he gets a fair trial that meets international justice standards for children

Kunnioittavasti
/ Yours Sincerely,

Nimesi

SOLIDAARISUUSVIESTIOHJEET

Solidaarisuusviestejä kirjoitetaan suoraan ihmisoi-
keusloukkauksia kokeneille ihmisille. Viesteillä on
tarkoitus osoittaa heille tukea ja kertoa, että heitä
ajatellaan. Monet viestejä vastaanottaneet ihmiset
ovat kertoneet niiden antaneen heille rohkeutta ja
toivoa vaikeissakin tilanteissa.

Koska solidaarisuuskortit on tarkoitettu ihmisten
tueksi ja kannustukseksi, on niiden kohdalla
toivottavaa, että viestit kirjoitetaan ohjeessa
mainituilla kielillä. Kielivaatimus ei kuitenkaan ole
ehdoton, joten kannustavia viestejä voi kirjoittaa
myös suomeksi tai millä tahansa muulla kielellä;
tärkeintä on, että kirjeitä ja kortteja syntyy.

Mikäli solidaarisuuskorttien kirjoittaminen tuntuu
vaikealta ja aikaa on, voitte miettiä yhdessä
luokan kanssa, mitä haluaisitte sanoa.

Voitte pohtia seuraavia kysymyksiä:

- Mikä saisi vastaanottajan tuntemaan itsensä
vahvemmaksi?
- Miten voitte näyttää viestillä, että tuette
viestin vastaanottajaa?
- Miten voitte ilmaista viestissänne, että
uskotte ihmisoikeuksien kunnioittamisen
olevan tärkeää?
- Miten voitte osoittaa tukea ja luoda toivoa
käyttämällä sanoja, kuvia tai valokuvia?

Viesteissä voi myös kertoa omasta elämästään ja
miksi kokee asian tärkeäksi. Kampanjan henkilöt
vastaanottavat kampanjan aikana jopa kymmeniä
tuhansia viestejä ja monet ovat kertoneet pyrki-
vänsä lukemaan ne kaikki. Viesteistä kannattaakin
tehdä henkilökohtaisia ja rohkeita, jos haluaa
niiden erottuvan muista.

Solidaarisuuskortteja kirjoittaessanne voitte
käyttää joko Amnestyltä saamianne valmiita
korttipohjia tai askarrella omat kortit. Tekstin
lisäksi korteissa voi mielellään käyttää kuvia,
värejä, tarroja – vain luovuus on rajana.

SOLIDAARISUUSVIESTI JANNA JIHADILLE

ENGLANTI

Stay strong, Janna. The fight goes on and your efforts have not been in vain.

You are not alone!

We are thinking of you!

You have inspired me to defend human rights / children's rights!

I / We support you and all the Palestinian children!

SUOMI

Pysy vahvana, Janna. Kamppailu jatkuu eikä sinun vaivannäkösi ole ollut turhaa.

Et ole yksin!

Me ajattelemme sinua!

Olet inspiroinut minua puolustamaan ihmisoikeuksia / lasten oikeuksia!

Tuen / Tuemme sinua ja kaikkia palestiinalaislapsia!

Huomioitavaa

Janna on erittäin aktiivinen omassa yhteisössään ja järjestää vapaaehtoistoimintaa lapsille. Hän soittaa ukulelea ja opettelee soittamaan kitaraa. Hän pitää myös perinteisen palestiinalaisen Tatreez-kirjonnan tekemisestä ja tanssimisesta, erityisesti perinteisestä palestiinalaisesta Danka-tanssista. Hän pelaa koripalloa koulunsa joukkueessa. Valokuvaus ja videokuvaus ovat hänelle aktivismin välineitä, joiden avulla hän kertoo sosiaalisessa mediassa, mitä hänen kotikylässään tapahtuu.

Voit kirjoittaa Jannalle rohkaisevan viestin tai piirtää tai askarrella kuvan/kortin, jossa osoitat hänelle tukea. Kuvia voi myös jakaa Jannan Facebook-sivulle osoitteessa www.facebook.com/Janna.Jihad.

Viestejä voi kirjoittaa englanniksi, suomeksi, arabiaksi tai millä kielellä hyvänsä.

SOLIDAARISUUSVIESTI MIKITA ZALATAROULLE

ENGLANTI

Stay strong, Mikita!

You are not alone!

We are thinking of you!

You deserve justice!

SUOMI

Pysy vahvana, Mikita!

Et ole yksin!

Me ajattelemme sinua!

Ansaitset oikeutta!

Huomioitavaa

Mikita pitää rap-musiikista ja hänellä on BMX-pyörä. Hän pitää myös videopeleistä, erityisesti Minecraftista.

Jos pelaat Minecraftia, voit luoda siellä ympäristöjä, joiden ajattelisit piristävän Mikitaa ja vievän ajatukset pois vankilasta. Voit tulostaa kuvan luomastasi ympäristöstä ja lähettää sen Mikitalle.

Mikita ja hänen perheensä eivät ole poliittisia aktivisteja. He ovat ainoastaan perhe, joka on joutunut keskelle kotimaansa poliittista myllerrystä. Ethän siis ota kantaa Valko-Venäjän poliittisiin tapahtumiin kirjoittaessasi Mikitalle.

Viestejä voi kirjoittaa englanniksi, suomeksi, valkovenäjäksi tai millä kielellä hyvänsä.

SANASTO

SUOMI – ENGLANTI

Hallitus – Government

Huono kohtelu – Mistreatment

Ihmisoikeusloukkaus – Human rights violation

Ihmisoikeussopimus – Human rights treaty

Ilmaista – Express

Kansainvälinen oikeus – International law

Lasten oikeudet – Children's rights

Mielivaltainen – Arbitrary

Määritellä – Define

Oikeus, oikeudenmukaisuus – Justice

Oikeutus, peruste – Justification

Perusteellinen tutkinta – Thorough investigation

Pidättää – Arrest

Solidaarisuus – Solidarity

Suojella – Protect

Syrjinnän kieltö – Non-discrimination

Tasa-arvo – Equality

Toimeenpanna, toteuttaa – Enforce

Tutkinta – Investigation

Vaatia, kehottaa – Urge

Vaatia, vedota – Call on

Vedota – Appeal

Velvollisuus – Responsibility, obligation

Vetoomus – Petition

Välittömästi – Immediately

YK (Yhdistyneet Kansakunnat) – UN (United Nations)

YK:n lapsen oikeuksien sopimus

– United Nations Convention on the Rights of the Child

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien

julistus – United Nations Universal Declaration of Human Rights (UDHR)

JANNA JIHAD

Armeija – Military

Kokoontumisvapaus – Freedom of Assembly

Kotietsintä – Raid

Kyynelkaasukanisteri – Tear gas canister

Laiton siirtokunta – Illegal settlement

Länsiranta – West Bank

Miehitys – Occupation

Miehitetty palestiinalaisalue – Occupied Palestinian Territory
/ Occupied Paletinian Territories (OPT)

Pidättää – Arrest

Sanan- ja mielipiteen vapaus – Freedom of Expression

Sotilaslainsäädäntö – Military law

Sotilastuomioistuin – Military court

Syrjintä – Discrimination

Tarkastusasema – (Military) checkpoint

Ylimoitettu voimankäyttö – Excessive use of force

MIKITA ZALATAROU

Kansainväliset normit – International standards

Kidutus – Torture

Kuulustella – Interrogate

Levottomuudet – Mass unrest

Laittomat räjähteet – Illegal explosives

Mellakka – Mass disorder

Nuorisovankila – Child educational prison colony

Oikeudenmukainen oikeudenkäynti – Fair trial

Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin
– Right to a fair trial

Pidätys – Arrest

Polttopullo – Molotov cocktail

Rangaistus – Punishment

Vapauttaa – Release

Väkivalta – Violence

VIESTEISSÄ ON VOIMAA. YHDESSÄ OLEMME VAHVOJA.

AMNESTY
INTERNATIONAL

